

Key words: integration processes, interdisciplinary relations, associative systems, structure of interdisciplinary relations.

УДК 378.14

Симоненко Т.В.

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В СУЧАСНІЙ ШКІЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ

Статтю присвячено актуальній проблемі лінгводидактики середньої школи, а саме питанню про ефективну організацію методичної роботи вчителя-словесника в сучасній шкільній практиці.

Ключові слова: методика української мови, методична робота вчителя-словесника, форми методичної роботи.

Глобальні процеси розвитку цивілізації, постійний динамічний поступ людства у напрямку до одержання нових знань актуалізують наукові розвідки з різних сфер. Зазнають поступового вдосконалення й категорійні апарати таких наук, як лінгвістика, дидактика, лінгводидактика. Загалом прийнято вважати, що всі науки поділяються на дві основні групи: фундаментальні та прикладні. Якщо вказувати на співвідношення наук мовознавство/методика навчання мови, то зрозуміло, що мовознавство – це фундаментальна наука, а методика української мови – це прикладна наука. О.Біляєв вказував, що “методика української мови – це педагогічна наука, що визначає мету і завдання, принципи, зміст, форми і методи навчання, шляхи засвоєння учнями мовних, правописних та мовленнєвих умінь і навичок, формування засобами предмета національної мовної особистості” [1; 9].

Протягом останніх двох десятиліть в Україні відбувся значний розвиток фундаментальних та концептуальних основ методики навчання української мови. Зусиллями вітчизняних наукових шкіл професора Олександра Біляєва, Марії Пентилюк, Любові Мацько методика навчання української мови нині представлена численними науковими студіями, монографіями, дисертаціями молодих учених України. Олена Горошкіна, Ніна Голуб, Наталя Остапенко, Іван Хом'як, Станіслав Караман, Галина Шелехова, Зінаїда Бакум, Валентина Шляхова, Оксана Кучерук, Жанна Горіна та інші вчені натхненно працюють у царині сучасної вітчизняної лінгводидактики, примножуючи здобутки своїх учителів-наставників.

Нині в Україні орієнтиром для більшості методистів-учених, без перебільшень, є думки, праці видатного й шанованого вченого, наставника, Марії Іванівни Пентилюк. Зусиллями професора Марії Пентилюк методика навчання української мови щороку збагачується інноваційними науково-практичними розробками, які презентовано через базу навчального забезпечення, а також наукові презентації, що представлено оригінальними дисертаційними дослідженнями. Тобто, нині методика навчання української мови перебуває у стані свого розквіту. Її теоретичні й практичні засади, методологічну базу визначено й конкретизовано, упорядковано в системний комплекс, і це, зрозуміло, вимагає від учителів-словесників прагнути того, щоб бути готовим до впровадження нових технологій навчання мови в школах України, бути готовим до накопичення знань, їх переробки та презентації через авторські напрацювання.

Зважаючи на сказане вище, можна чітко констатувати, що сучасна освітня парадигма ставить нові завдання для вчителів-словесників, які насамперед полягають у тому, що обрати шлях власного розвитку, розвивати самокреативність, постійно підвищувати власний науково-педагогічний рівень. Такий аспект актуалізує проблему організації методичної роботи вчителя-словесника.

Мета статті: обґрунтувати й конкретизувати теоретико-практичну базу організації методичної роботи вчителя-словесника в сучасній шкільній практиці.

Сьогодні українська освіта визначає концептуальні засади організації навчально-виховного процесу всіх навчальних закладів: загальноосвітніх навчальних закладів, гімназій, ліцеїв. Це створює можливості для педагогічних колективів таких закладів самостійно укладати плани діяльності за різними напрямками: навчальна робота, наукова, методична тощо. По суті, навчальні заклади мають можливість обирати і конструювати навчальні процеси, проектуючи численні моделі. Саме моделювання навчального процесу забезпечує динаміку розвитку змісту освіти, оскільки через моделювання вчителі-предметники мають можливість упроваджувати в навчальний процес інноваційні підходи, методологічну базу, авторські технології.

Професійне зростання вчителя-словесника – це незавершений процес. Креативний, натхненний учитель має постійно знаходитися в діяльності. І саме внутрішньошкільна методична робота – один із важливих складників єдиної системи безперервної освіти молодих учителів загалом, та молодих учителів-словесників зокрема. Саме методична робота навчальних закладів сприяє підвищенню кваліфікації, мотивує до здійснення самобутньої навчальної діяльності.

Методична робота школи як напрям діяльності окремої кафедри в межах навчального закладу постійно вимагає від педагогів удосконалення, професійної методичної компетентності: знань щодо інноваційних технологій, методів, прийомів, форм навчання української мови, а також вмінь аналізувати, оцінювати свій особистісний стиль діяльності. При цьому варто наголосити, що в такому разі учитель-словесник повинен володіти предметною компетенцією як складовою загальної професійної мовнокомунікативної компетентності, тобто він має бути готовий до пошуку та обробки нової інформації, способів її використання та презентації, вміти використовувати таку інформацію в межах навчального та позанавчального процесу, здійснювати узагальнення щодо наукових розвідок у галузі лінгвістики, комунікативної, когнітивної лінгвістики, педагогіки й психології.

Сучасну модель особистості вчителя-словесника визначають такі важливі показники, як високий професіоналізм, компетентність, а також позитивні особистісні риси. Учитель-словесник повинен бути готовий до запровадження авторських технологій, він повинен володіти культурою когнітивної діяльності, вміти створювати комфортні умови для засвоєння лінгвістичного матеріалу, вміти здійснювати планування та діагностику навчального процесу. Учитель-словесник нині має постати як людина, що здатна сприймати мистецтво, науку, мати постійне прагнення до самовдосконалення, вміти вирішувати складні, проблемні педагогічні задачі, бути майстром своєї справи. Поряд із цим учитель-словесник має бути інтелігентною, елітарною мовною особистістю, яка володіє мистецтвом комунікації, високою культурою мовлення. Такий учитель повинен бути емоційно врівноваженим, чесним, гуманістично налаштованим, вимогливим до себе та до всіх, з ким його поєднує міжособистісна офіційна й неофіційна комунікація.

Однією з форм організації методичної роботи в школі є науково-методична рада. Діяльність такої ради спрямовується на стимулювання учителів та учителів-словесників зокрема до професійної діяльності й створення умов для саморозвитку. Основними формами роботи науково-методичної ради можуть бути: захисти авторських технологій та їх методологічного апарату, методичні панорами, майстер-класи, проекти, анонси, калейдоскопи, методичні вітальні й сесії, ярмарки педагогічної творчості, творчий звіт кафедри, розв'язання проблемних педагогічних ситуацій, методичні ринги й вернісажі. Зрозуміло, що ефективність роботи такої науково-методичної ради буде в тому разі, якщо голова ради у спільній діяльності з однодумцями, колегами укладе орієнтовний план діяльності.

Ефективною формою роботи мовної кафедри конкретного навчального закладу може бути методичний практикум. Саме в межах такого практикуму молодий учитель-словесник має можливість презентувати власну технологічну базу діяльності, показати методи, прийоми навчальної діяльності, засоби навчання української мови. Загалом під час семінарів,

практикумів молоді словесники вчать здійснювати збір інформації про дидактичні системи тих учителів, які справді творчо працюють, аналізувати досвід таких учителів.

Методична робота вчителів-словесників у конкретному навчальному закладі буде ефективною за умови вираженого та системного управління. Організація методичної роботи обов'язково повинна бути продуманою, системною та послідовною. Першим етапом управлінської моделі організації методичної роботи вчителя-словесника може бути забезпечення навчально-методичною, довідковою літературою. Далі – визначення спільної мети діяльності, створення комфортних умов для креативної діяльності, діагностування й виявлення здібностей кожного молодого вчителя-словесника, забезпечення оптимального режиму діяльності, зважаючи на особистісний потенціал кожного окремого педагога, аналіз рейтингу вчителя, конкретизація орієнтовного плану методичної роботи та чітке визначення тих форм, на які буде спрямовуватися діяльність, наприклад: семінари, конференції, проекти, наукові студії тощо. Зрозуміло, що методична робота буде більш привабливою та цікавою для молодих педагогів, якщо вони одержуватимуть моральне задоволення й матеріальну винагороду за власну діяльність.

Отже, нині активізується проблема високої професійної майстерності вчителя-словесника. Правильно організована методична робота в школі забезпечить готовність словесника до запровадження інноваційних технологій, до пошуку цікавих та нетрадиційних ідей і здійснення спільної діяльності з учнями, враховуючи сучасні запити суспільства, його динаміку. Методична робота, без перебільшень, містить досить великий потенціал для особистісного професійного зростання вчителів-словесників, що сприятиме загалом підготовці ерудованої, креативної мовної особистості учнів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови/Олександр Михайлович Біляєв. – К.: Генеза, 2005. – 180с.
2. Волощук І.А. Діяльнісний компонент в структурі готовності молодого вчителя до інноваційної діяльності в системі методичної роботи школи/І.А.Волощук // Педагогіка вищої та середньої школи: збірник наукових праць. – Кривий Ріг: КДПУ, 2008. – Вип.21. – С.376-381.
3. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах: монографія / Лідія Іванівна Даниленко. – К.: Міленіум, 2004. – 358с.
4. Кондрашова Л.В. Формирование творческого стиля деятельности будущего учителя/Лидия Валентиновна Кондрашова // Педагогичні науки: збірник наукових праць. – Випуск 12. – Херсон, 1994. – С.8-14.

Симоненко Т.В.

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧЕСКАЯ БАЗА ОРГАНИЗАЦИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ

Статья посвящена актуальной проблеме лингводидактики средней школы, а именно вопросу о эффективной организации методической работы учителя-словесника в современной школьной практике.

Ключевые слова: методика украинского языка, методическая работа учителя-словесника, формы методической работы.

Symonenko T.V.

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧЕСКАЯ БАЗА ОРГАНИЗАЦИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ

The article is dedicated to the actual problem of linguodidactic of secondary school, just as a question of effective organization of the methodical work of the language teachers in the modern school practice.

Key words: methodic of Ukrainian language, methodical work of language teachers, form of methodical work.